

HRDOŠ 6 / 06

Druhá synoda Spišskej diecézy

ČO JE SYNODA?

Čo je diecézna synoda?

Je to zhromaždenie kňazov a veriacich, ktorí pomáhajú svojmu biskupovi. Nie je to udalosť, ale dlhodobý proces, počas ktorého budeme vo svetle Evanjelia rozprávať o skúsenostiach, analyzovať súčasnosť, hľadať cestu a navrhovať spôsoby do budúcnosti. Budeme sa navzájom počúvať a porovnávať podnety a návrhy, aby sme sa vedeli správne rozhodnúť, ako sa otvoriť Kristovi. Zároveň budeme prosieť, aby sme dokázali prijať Svetlo Kristovo, aby tak sa mohli stať vlastníčkami a rozdávačmi pravej radosti a odôvodnenej nádeje. Diecézny biskup sa nám bude častejšie prihovárať, ale najmä bude pozorne počúvať nás a Ducha Svätého, aby vedel čítať znamenia doby a tak presne určiť témy, o ktorých my veriaci chceme a potrebujeme rozprávať.

Kto môže zvolať diecéznu synodu?

Diecéznu synodu môže zvolať jedine diecézny biskup, ktorý má výlučné právo autorizovať jej rozhodnutia.

Sú synody niečím novým?

Ak, tak staronovým. Už prví kresťania sa stretávali na synodách a konciloch; apoštol sv. Peter predsedal Jeruzalemskému koncilu. Slovom synoda cirkev označovala úradné stretnutia biskupa s kňazmi, na ktorých upresňovali otázky viery, náboženskej praxe a spôsob života veriacich. Prvú diecéznu synodu Spišskej diecézy zvolal v r. 1925 biskup Ján Vojtaššák. Druhý vatikánsky koncil obnovil tento nástroj obnovy partikulárnej cirkvi s tým, že umožňuje na synode širšie zastúpenie laikov, rehoľníkov i kňazov.

Kvôli čomu sa robí synoda?

Synoda má trojaký zmysel: prehĺbiť chápanie tradície a učenia Cirkvi; preskúmať súčasný život v diecéze; poskytnúť rady a odporúčania, ktoré partikulárnej cirkvi pomôžu stať sa jasnejším znamením Božieho kráľovstva.

Aké sú špecifické ciele spišskej diecéznej synody?

Prvým dôležitým cieľom je spoznať minulosť našej diecézy, nadviazať na najlepšie tradície našich predkov, ktoré majú korene v misii svätých solúnskych bratov Cyrila a Metoda, a oceniť hrdinské svedectvo viery našich

matiek, otcov a kňazov, vyjadrené v mučeníctve Božieho služobníka biskupa Jána. Druhým dôležitým cieľom je spoznať, kto sme, kde sme, kam chceme a kam máme ísť a čo máme urobiť pre to, aby sme šli správnym smerom; ako máme v dnešnej dobe vydávať svedectvo o Kristovi; čo a ako využívať pre posväcovanie seba a svojej rodiny; čo a ako robiť, aby nás služba ľuďom dnešnej doby urobila podobnými Kristovi.

Je synoda pre všetkých?

Áno, aj nie; nebude dokonca ani pre všetkých katolíkov. Druhá synoda Spišskej diecézy chce byť rodinnou záležitosťou oravských, liptovských a spišských katolíkov, teda spišskej partikulárnej cirkvi. Nebudeme sa zaoberať pravdami viery; ak, tak len v tom, či sa vyučujú zreteľne a s láskou. Nebudeme sa zaoberať ani problémami iných diecéz, či univerzálnej Cirkvi; ak, tak iba v tom, čo sa dotýka našej diecézy a miestnych noriem.

Čo môžeme od synody očakávať?

Synoda môže duchovne zjednotiť a obnoviť spoločenstvo bratov a sestier, ktoré sa modlí, pracuje a žije v troch podtatranských regiónoch. Môže pomôcť zafinancovať priority diecézy v dnešnej dobe. Môže oživiť evanjelizačnú misiu a charitatívnu službu chudobným a núdznym. Okrem toho synoda bude veľkou príležitosťou vydať svedectvo o jednote tých, ktorých Otec prijal za svoje deti.

Kedy sa začne synoda?

V súčasnosti prebieha prípravná fáza synody. Diecézny biskup menoval Prípravnú komisiu, ktorá s pomocou laikov i kňazov pomôže začať rozpravy vo farnostiach a neskôr na úrovni dekanátov. Ak nebudeme otáľať, samotné zasadania členov synody môžu začať v r. 2008.

Kto sa môže zúčastniť každej fázy?

Každý katolík po dovŕšení 18-tého roku života je prizvaný k účasti na farských diskusiách. Kňazi, rehoľníci a rehoľné sestry si tiež budú voliť svojich zástupcov.

Podľa internetovej stránky <http://synoda.kapitula.sk>

Modlitba za synodu

Sme tu, Pane, Duchu Svätý,
sme tu aj s ťažkým bremenom svojich hriechov,
ale zhromaždení výslovne v tvojom mene.
Príď k nám a zostávaj s nami,
svojou milosťou sa vlej do našich srdiec!
Uč nás, čo máme robiť a kam dôjsť,
ukáž nám, ako máme konať,
aby sme sa ti vďaka tvojej pomoci vo všetkom páčili.
Ty sám nám vnukni naše rozhodnutia
a sám ich urob skutkom,
lebo len tebe s Otcom a Synom
patrí všetka veleba a sláva.
Ty, ktorý nadovšetko miluješ poctivosť,
nedopusť, aby sme narobili zmätk v tvojom spravodlivom poriadku.
Nech nás nezvedie z cesty nevedomosť,
neovplyvní ľudská pochvala a obľuba,
nepokazí poplatnosť či falošné ohľady.
Daj, nech nás s tebou spája iba tvoja milosť,
aby sme boli v tebe svorní zajedno
a v ničom sa neodchýlili od pravdy.
A ako sme tu zhromaždení v tvojom mene,
tak nech s úplnou oddanosťou tvojich detí
vo všetkom zachováme pravú vieru;
aby sa naše myslenie tu na tomto mieste
v ničom nerozchádzalo s tebou,
a vo svete budúcom
aby sme za dobrú prácu získali večné odmeny.
Amen.

Pastiersky list

Milíbratia a sestry!

V marci toho roku uplynulo 230 rokov od založenia Spišského biskupstva (r. 1776) a tento školský rok je 190-tý od založenia Spišského kňazského seminára (r. 1815). Tieto jubileá sme si pripomenuli na diecéznej slávnosti 29. apríla 2006 v Spišskej katedrále. Pri tejto príležitosti som vyhlásil aj otvorenie Druhej diecéznej synody. Kladieme si otázku: Čo je to diecézna synoda? Na ňu nám odpovedá Kódex kánonického práva v kán. 460: „Diecézna synoda je zhromaždenie vybraných kňazov a iných veriacich partikulárnej cirkvi (tzn. diecézy), ktorí diecéznemu biskupovi poskytujú pomoc pre dobro celého diecézneho spoločenstva...“ A nasledujúci kán. 461. čiastočne vysvetľuje aj dôvod: „Diecézna synoda sa má konať v jednotlivých partikulárnych cirkvách, keď to podľa úsudku diecézneho biskupa a po vypočutí mienky presbyterskej rady okolností vyžadujú.“

Aké sú to okolnosti? Prvú diecéznu synodu Spišského biskupstva zvolal môj predchodca, blahej pamäti Boží sluha, biskup Ján Vojtaššák. Konala sa v r. 1925. V tom čase sa na Slovensku prevratne zmenili politické, spoločenské a cirkevné okolnosti. Z rozpadnutej Rakúsko-uhorskej monarchie sa vyčlenila Československá republika. V r. 1921 boli na Slovensku ustanovení prví traja slovenskí biskupi, medzi nimi aj biskup Ján Vojtaššák pre Spišskú diecézu. On usúdil, že mnohé veci v diecéze treba obnoviť a prispôbiť novej situácii. Synoda sa dotkla každej oblastí cirkevného života vzhľadom na zmenené spoločenské podmienky. Synoda priniesla veľmi mnoho dobrého ovocia, takže náboženský život v diecéze sa začal sľubne rozvíjať.

Podobné pohľadky viedli aj mňa a začal som uvažovať o zvolaní Druhej diecéznej synody. Aj v súčasnej dobe sa na Slovensku mnoho zmenilo. Štyridaťročná neprítomnosť biskupa v diecéze a totalitný komunistický útlak nedovolili zavolať synodu skôr. Okrem liturgickej reformy komunisti nedovolili uviesť do života závery a rozhodnutia Druhého vatikánskeho koncilu. Synoda sa musí aj týmto zaoberať. Je mnoho pokoncilových pápežských dokumentov, ktoré celocirkevne uvádzajú do života závery Koncilu. Aj tie treba pojať do prác synody. Pád totality sa spoločenská situácia na Slovensku zmenila. V politickej oblasti sa udiali dve dôležité skutočnosti: zaviedol sa demokratický spôsob riadenia štátu a Slovensko sa osamostatnilo ako Slovenská republika. To malo dopad aj na cirkevný život. Ustanovila sa samostatná Konferencia biskupov Slovenska. Cirkev nadobudla slobodu. Môže nehatene a všestranne rozvíjať svoju činnosť. V septembri r. 1990 sme po 40 rokoch obnovili výchovu a vzdelávanie kňazského dorastu v seminári a na teologickom inštitúte v Spišskej Kapitule. Kňazské rady sa nám omladili a máme už takmer dostatok kňazov pre farnosti. Je ešte potreba pre nemocnice a cirkevné školy. Máme slobodu tlače, slobodu združovania sa a iných podujatí apoštolského charakteru.

Na druhej strane sme svedkami ustavičného narastania tlaku zo strany liberalizmu. Prostredníctvom médií, najmä televízie, sú široké masy, medzi ktorými sú aj veriaci, dezorientovaní v oblasti náboženstva, náboženských a v šľudských hodnôt a postoja voči Cirkvi. Je tu veľké nebezpečenstvo

deformácie vo veciach kresťanskej viery. V sociálnej oblasti prejavujú sa niektoré veľmi vážne problémy, ktoré znepokojujú mnohých ľudí, najmä tých, ktorých sa tieto problémy bezprostredne dotýkajú. Sú to nezamestnanosť, vykorisťovanie, vydieranie, narastanie rozdielu medzi chudobnými a bohatými, korupcie a defraudácie spoločných prostriedkov a mnohé iné. Ako následky týchto neporiadkov pozorujeme morálny úpadok v medziľudských vzťahoch, nedostatok lásky, agresivitu a hrubosť. Mnohí ľudia strácajú nádej a zmocňuje sa ich ľahostajnosť k životu. Narastá počet samovrážd. Ako kresťanom nám to nemôže byť ľahostajné. Preto som do motto Druhej synody Spišskej diecézy vzal názvy dvoch dokumentov Druhého vatikánskeho koncilu: *Lumen gentium* a *Gaudium et Spes*, Svetlo národov a Radosť a Nádej. Toto Motto znie: „Prijmeme Svetlo národov, prinášajme radosť a nádej.“

„Svetlo národov je Kristus“ - hovorí Koncil. Kristus sa nám však stáva poznateľným a blízkym skrze Cirkev a v Cirkvi. „Cirkev“, hovorí Koncil, „je v Kristovi akoby sviatosťou čiže znakom a prostriedkom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudského pokolenia.“ (LG, 1) V súčasnej dobe treba zdôrazniť význam, úlohu a podstatu Cirkvi. Mnohí ľudia Ježiša chcú, ale Cirkev nie. To sa však nedá oddeliť. Ježišove slová apoštolom platia aj dnes: „Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda.“ (Lk 10, 16) Obyčajne uvádzajú také argumenty, s ktorými sa Cirkev už dávno vysporiadala. Koncil predstavil Cirkev ako spoločenstvo, ba až organizmus rôznych osôb, chariziem, povolaní, štýlov života. Toto spoločenstvo spája spoločné počúvanie Boha a život zodpovedajúci jeho vôli a skúsenosti zo spoločenstva s ním. Ďalším heslom súčasnej doby je: „Náboženstvo áno, ale Boha nie.“ Ide tu o hmlistú predstavu čohosi, čo prevyšuje človeka, ale čo nemôže poznať a k čomu sa nemožno priblížiť. Ide o istú osudovú závislosť, ktorej sa treba podriaďiť. Z toho vyplývajú horoskopy a iné povery, ktoré naháňajú strach a vedú k neistote.

Ľudom dnešnej doby chýba radosť a nádej. Strácajú lásku k životu. A týmto problémom sa zaoberal aj Koncil a aj naša synoda chce posilniť na ceste života všetkých členov nášho diecézneho spoločenstva. V úvodných slovách koncilového dokumentu sa hovorí: „Radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešnej doby, najmä chudobných a všetkých, čo trpia, sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov a niet nič naozaj ľudského, čo by nenašlo ozvenu v ich srdci.“ (GS, 1)

Bratia a sestry, veľmi mi leží na srdci, aby sa synoda stala vecou všetkých nás, ktorí sa hlásime do Spišskej diecézy. Okrem tých, ktorí sú vybraní za aktívnych členov synody, všetci môžeme a máme prispieť k jej úspešnému priebehu. Vo farnostiach budete môcť podať cez svojho duchovného otca svoje návrhy. Všetkých prosím o modlitby, ktoré sa budú konať aj spoločne, ale obetujte aj svoje súkromné modlitby za úspešný priebeh synody, ktorá potrvá asi dva roky, možno aj niečo viac. V dnešnom Božom slove nás Pán Ježiš osobitne prosí a naponína, aby sme mali vzájomnú lásku. „Ako mňa miluje Otec, tak ja milujem vás. Ostaňte v mojej láske!“ (Jn 15, 9)

Zehná vás otec biskup František

Ako sa môžeme zapojiť do práce synody

"Do farskej rozpravy sa môže zapojiť každý dospelý katolík partikulárnej cirkvi." Pozvaní sme teda všetci veriaci farnosti, aby sme sa témami synody zaoberali.

Kto sa chce zapojiť do diskusie ešte aktívnejšie, môže sa prihlásiť do **SYNODÁLNEJ BUNKY FARNOSTI**. Podrobnosti sú na publikované na štvrtjej strane Hrdoša.

Táto bunka vytvorí priestor na spoločné uvažovanie a dialóg, ktorý otvorí konkrétne problémy a otázky, sformuluje odpovede, návrhy, odporúčania.

Stretnutia synodálnej bunky farnosti sa bude uskutočňovať na fare alebo v pastoračnom centre spravidla raz za mesiac, v čase, na ktorom sa dohodnú členovia bunky na prvom stretnutí.

Prihlásiť sa môžete osobne v sakrisii kostola do 30. novembra 2006.

Prvá téma farskej rozpravy bude odoslaná do farností do 10. januára 2007. Predpokladaný čas na rozpravu jednej témy je jeden mesiac.

Peter Olekšák, administrátor farnosti Švošov

Synodálna bunka farnosti (SBF) - smernica

1. Všeobecné smernice

Do farskej rozpravy sa môže zapojiť každý dospelý katolík partikulárnej cirkvi. V konečnom dôsledku to veriacim umožní stotožniť sa so závermi synody a rozhodnutiami biskupa, ktorý rozhodne ako pastier, učiteľ, vodca a reprezentant Krista v partikulárnej Cirkvi.

Každý dospelý katolík môže slobodne vyjadriť svoje názory k tematickým okruhom, ktorými sa má synoda zaoberať.

Účelom farskej rozpravy je aktivizovať farské spoločenstvá, inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, hnutia, vzdelávacie inštitúcie a iné cirkevné organizácie v diecéze (por. Inštrukcia k diecéznym synodám).

Cieľom farskej rozpravy je spoluúčasť na stanovení priorít, základných smerov a cieľov, ktorými sa bude zaoberať synoda.

2. Synodálna bunka farnosti

Farská rozprava sa uskutočňuje v synodálnych bunkách farnosti, ktoré sú organizovanými skupinami veriacich konkrétnej farnosti a pomáhajú diecéznemu biskupovi rozhodnúť, ktoré témy predloží synode.

Informáciu o vzniku SBF pošle správca farnosti sekretariátu diecéznej synody. Uvedie v nej: farnosť, moderátora, mená členov a dátum vzniku SBF.

SBF vytvára priestor na spoločné uvažovanie a dialóg, ktorý otvorí konkrétne problémy a otázky, sformuluje odpovede, návrhy a odporúčania. Tie budú podkladom pre koncipovanie Instrumentum laboris pre dekanátnu rozpravu.

Úlohou a cieľom SBF je vyvolať záujem a pocit zodpovednosti za Cirkev, aby nadobudli vedomie, že majú byť aktívnou súčasťou farnosti, aby spoznali, ako dnešná Cirkev chápe seba samu i svoje poslanie, a akú úlohu majú oni v Cirkvi a v spoločnosti.

Farská rozprava má byť aj duchovnou obnovou partikulárnej cirkvi /diecézy/. Preto na stretnutiach SBF nesmie chýbať prosba o Božiu pomoc a vedenie Ducha Svätého.

3. Zodpovednosť farára (správca farnosti)

Farár oboznámi svojich veriacich so synodálnym procesom a obsahom i náplňou prípravnej fázy, ako aj so spôsobom vytvorenia a činnosti SBF.

Každý farár (správca farnosti) má v nedeľných oznamoch, na nástenke a inými dostupnými spôsobmi pravidelne a úplne informovať veriacich o priebehu synody.

Vážnou úlohou farára (správca farnosti) je postarať sa o funkčnosť SBF a dobrý priebeh farskej rozpravy vo zverenej farnosti.

Farár (správca farnosti) môže úlohou moderátora stretnutia poveriť kaplána alebo niektorého z laikov.

Farár (správca farnosti) je zodpovedný za to, aby sa farská rozprava riadila týmito zásadami; aby všetky materiály zo sekretariátu DS boli prebraté a všetky skúsenosti, odpovede, návrhy a pripomienky ako príloha zápisu zo zasadania boli odoslané na sekretariát DS podľa kalendára synody.

Farára počas jeho neprítomnosti zastupuje vo veciach farskej rozpravy ním poverený kaplán alebo laik tak, aby proces synody pokračoval bez ujmy.

4. Členovia SBF

Členom SBF môže byť každý dospelý katolík, ktorý má trvalé alebo prechodné bydlisko na území farnosti a chce prispieť k dobru diecézy.

V jednej farnosti môže vzniknúť aj viac SBF, pričom každá z nich nemá mať viac ako 20 členov.

Veriaci filiálnych kostolov sa tiež môžu aktívne zapojiť do farskej rozpravy vo SBF.

Základom SBF môže byť pastoračná rada farnosti (PRF). V takom prípade to môžu byť verejné zasadania PRF, zamerané na farskú rozpravu.

Prípravná fáza diecéznej synody je vhodnou príležitosťou na vytvorenie PRF.

Zástupcovia reholí, inštitútov a spoločnosti apoštolského života sa aktívne zapoja do diecéznej rozpravy podľa vlastných pravidiel.

Každý dospelý katolík musí mať zaručenú slobodu vyjadriť sa k tomu, čo súvisí s témou.

5. Moderátor a zapisovateľ

Moderátorom rozpravy je farár alebo ten, koho on poverí.

Moderátor vedie rozpravu. Pripraví sa na ňu tým, že sa oboznámi s predkladanou témou a náukou Cirkvi obsiahnutou v rôznych dokumentoch.

Jeden z účastníkov je zapisovateľom.

6. Vznik a činnosť SBF

Po vytvorení SBF na prvom stretnutí moderátor bližšie vysvetlí účastníkom predsynodálnu prípravu, smernice pre diecéznu konzultáciu a dohodne podrobnosti týkajúce sa činnosti SBF vo farnosti.

Hneď na začiatku si SBF stanoví spôsob diskusie tak, aby sa každý mohol vyjadriť, dĺžku doby vystúpenia jedného účastníka a celkovú dĺžku doby diskusie.

Členov zvoláva farár prostredníctvom farských oznamov tak, aby celá farnosť bola informovaná.

Odporúča sa, aby miestom stretávania účastníkov bol úradný cirkevný priestor (farská budova, vhodný priestor kostola a pod.).

Účastníci si na prvom stretnutí dohodnú deň a hodinu, ktoré vyhovujú väčšine.

Každá farnosť dostane zo sekretariátu materiál - tému - základný text, ktorý poslúži k štúdiu a následnej diskusii a tiež otázky týkajúce sa aktuálnych a dlhodobých záležitostí Cirkvi. Úspešnosť ďalšieho synodálneho procesu bude závisieť od odpovedí a návrhov v písomnej forme.

SBF prostredníctvom diskusie pripomienkuje prejednávajú predlohu a hľadá také odpovede a návrhy, ktoré budú prospešné pre ďalší priebeh synody.

Nakoľko je to možné má sa diskutovať osobitne o každom probléme či návrhu. Pri hľadaní správnych odpovedí a poznávaní pravdy nech si účastníci vypomáhajú náukou Cirkvi a osobnou skúsenosťou viery.

Vždy sa má zachovať dobré meno a dôstojnosť ľudskej osoby a neustále vedomie, že SBF je spoločenstvo veriacich, ktorí vnímajú všetko v duchu Evanjelia a vo vernosti Cirkvi.

7. Program stretnutia

Stretnutie sa začína Modlitbou synody.

Po modlitbe nasleduje uvedenie do témy. Moderátor predkladá materiál tak, aby vyvolal otvorenú diskusiu a dialóg. Predstavenie témy môže zveriť niektorému z členov SBF, avšak tak, aby mal dost času na prípravu. Podanie preberaného textu na stretnutí môže byť odlišné (priame použitie textu; zhrnutie, konkretizácia či zdôraznenie určitej otázky alebo uhla pohľadu). K jednej téme môže byť viac stretnutí.

Prístup účastníkov k téme môže byť rôzny: Niektorí budú venovať viac času štúdiu a prehĺbeniu si vedomostí, iní všeobecnej diskusii, a zasa iní budú veci konkretizovať na seba, svoju rodinu či farnosť. Úlohou moderátora je zladit tieto prístupy tak, aby sa vzájomne dopĺňali.

Po skončení diskusie moderátor zhrnie hlavné body, ku ktorým sa dospelo. Formuluje sa zreťeňý a konkrétny záver, ktorý sa zapíše.

Stretnutie sa zakončí Modlitbou za synodu. Ak stretnutie moderuje kňaz, udelí záverečné požehnanie.

8. Záznam

Záznam má zachytiť skutočný stav, názory, potreby a návrhy. Preto po stretnutí zapisovateľ s pomocou moderátora vypracuje písomnú správu zo stretnutia.

Záznam zo stretnutia má obsahovať všetky názory a skúsenosti, hoci nejde o názor väčšiny. Je treba uviesť všetky stanoviská, žiadnym z nich neslobodno opovrhnuť.

Námety sa majú týkať najmä vlastného farského spoločenstva vo svetle koncilovej a pokoncilovej náuky Cirkvi. Cieľom je umožniť biskupovi poznať, porovnať a konfrontovať aktuálny stav diecézy s obrazom Cirkvi, zosúladiť partikulárneho so všeobecným pri zachovaní jednoty v mnohosti.

V zázname treba uviesť farnosť, meno moderátora a zapisovateľa, názov prebranej témy a dátum stretnutia. Má byť vypracovaný svedomito, zodpovedne, vecne, výstižne a stručne. Nech je napísaný čitateľne.

Správca farnosti pošle záznam sekretariátu diecéznej synody. Môže ho poslať aj elektronickou poštou (e-mail: synoda@kapitula.sk) alebo na diskete.

Záznamy zo stretnutí, pripomienky a námety odoslané na Sekretariát budú svedectvom života našej diecézy. Informáciami z jednotlivých farností sa budú zaoberať tematické komisie a po objektívnej analýze na ich základe vypracujú koncept Instrumentum laboris pre dekanátnu rozpravu.

Schvaľujem a vydávam s účinnosťou od 1. októbra 2006 ako Smernice pre farskú rozpravu

V Spišskom Podhradí 19. septembra 2006

František Tondra, spišský diecézny biskup